

Woningnood

(1) Het wordt een nieuwe, zij het nog aarzelende trend: het gepieker van 55-plussers over het grote huis waarin zij nu wonen. Blijven ze daar
5 of verhuizen ze naar een kleiner, comfortabeler huis met minder onderhoud? Dat is een moeilijke stap, een soort afscheid van een intens geleefd leven.

10 (2) Een appartement is één mogelijkheid. Het driegeneratiehuis is een andere optie. Dat heeft een lange traditie in onder meer Italië en Duitsland, maar bestaat jammer genoeg
15 niet of nauwelijks in Nederland. Het is niettemin een goede oplossing.

(3) Tot voor kort behoorde de opvatting dat de gemeenschap als geheel verantwoordelijk is voor de kwaliteit
20 van het leven van de verschillende generaties, tot de overlevingsregels van onze cultuur. Maar die verantwoordelijkheid wordt in toenemende mate naar het privé-domein gedirigeerd. Bij een opname in het ziekenhuis bijvoorbeeld, wacht u doorgaans een minimaal verblijf. En vallen er
25 gaten in het vangnet van thuis-, kraam- of gezinszorg, dan vraagt thuiszorg al snel: “Kan de familie dat niet oplossen?” Familieverbanden zijn in deze tijd nog een van de
30 weinige constante gegevens. Je familie blijft altijd bestaan. Bloedverwantschap heeft doorgaans ook een zekere onbaatzuchtigheid.

(4) In ons land wachten vooral jonge mensen op een betaalbaar huurhuis, soms jarenlang. In de nabije toekomst moeten er ten minste 50.000
40 van zulke betaalbare sociale-woningbouwhuizen worden gerealiseerd.

(5) Een driegeneratiehuis kan uitkomst bieden, zowel voor de kinderen die een groter huis zoeken als
45 voor de ouders die kleiner willen wonen. In een ruim appartement met eigen ingang op de begane grond wonen de ouders, die daar hun eigen leven leiden. Op de eerste verdieping woont een van hun kinderen, met het eigen gezin. Ten slotte kan de derde verdieping al naar gelang de behoeften worden ingericht.

55 (6) In zo'n driegeneratiehuis is de wederzijdse hulp dicht bij de hand. Ook biedt het financieel gezien een antwoord: de jonge generatie woont in een groter huis dat ze anders niet
60 had kunnen betalen. Tegelijkertijd is deze manier van wonen goedkoper: er is immers maar één tuin, één grasmaaimachine, één was- en droogcombinatie, één abonnement op
65 kranten en tijdschriften. Maar het is vooral de aanwezigheid van wederzijdse dienstverlening die de kwaliteit van leven voor iedereen aanzienlijk beter kan maken.

70 (7) Onlangs sprak ik een Duitse vrouw. Haar ouders bouwden 35 jaar geleden een driegeneratiehuis. De onderste woonlaag was voor haar grootouders, de middelste voor haar
75 ouders, broer en haarzelf, de bovenste verdieping zou later voor haar en haar gezin worden. “In veel opzichten is het een ideale woonvorm”, zei ze. “Als kind en puber was ik nooit
80 alleen. Eigenlijk had ik twee paar ouders. Vaak was dat leuk, soms niet. Tijdens onze vakanties zorgden mijn grootouders voor de planten en de dieren. Ook pasten ze op. Beide

85 grootouders konden tot hun dood in
huis en bij hun familie blijven. Dat
geldt nu ook voor mijn bejaarde
ouders, die beneden wonen. Mijn
man en ik hebben met onze drie
90 kinderen de twee overige verdie-
pingen.”

(8) Het wonen van drie generaties
onder één dak of dicht bij elkaar was
in Nederland lange tijd heel normaal.

95 De gezamenlijke inspanning van zo
veel mogelijk handen diende de
materiële en fysieke overleving. Dat
hoefde niet eens zo nadrukkelijk
georganiseerd te worden in een land
100 waar veel mensen boeren, ambachts-
lieden of middenstanders waren en
er vaak geen scheiding bestond tus-
sen wonen en werken. Pas na de
Tweede Wereldoorlog veranderde
105 dat ingrijpend, door de wederop-
bouw. Vanaf dat moment stimuleerde
de overheid de bouw van bejaarden-
oorden.

(9) Ouders van een zekere leeftijd
110 konden een positieve daad stellen
door naar zo'n oord te verhuizen; ze
maakten daarmee woonruimte vrij
voor een jong gezin. Het 'kernegezin'

werd dus door de Nederlandse
115 overheid – anders dan in de andere
West-Europese landen – doelbewust
gepropageerd. De middengeneratie
kreeg op deze manier de handen vrij
en kon zo de industrialisatie en eco-
120 nomische groei het best dienen, was
de opvatting. Zo zijn wij aan onze
bejaardenverpleegcultuur gekomen,
die nu gaandeweg steeds beperkter
wordt. In Duitsland en Italië daaren-
125 tegen heeft die cultuur, ook na de
oorlog, nooit uitgebreid bestaan.

(10) In ons land zou een aanzienlijke
bouw van driegeneratiehuizen een
oplossing zijn. Dan kunnen al die
130 vijftigplussers hun huis verkopen, om
vervolgens samen met een van hun
kinderen en kleinkinderen – die vaak
minder te besteden hebben – in zo'n
driegeneratiehuis te gaan wonen.
135 Alle partijen zijn daarbij gebaat. Nu
de verzorgingsstaat voor onze ogen
afbrokkelt, wordt solidariteit tussen
generaties weer belangrijk, onmis-
baar zelfs. We zullen het steeds
140 meer van onze familie moeten
hebben.

naar: Heleen Crul

uit: NRC Handelsblad, 5 & 6 maart 2016

Heleen Crul is journalist en schrijver en geeft lezingen.